GEMEENTE ENSCHEDE

Voorstel Gemeenteraad F

Onderwerp	Zomernota 2023		
Portefeuillehouder	Marc Teutelink agendaletter (F)		
Organisatieonderdeel	Cluster Concernstaf	Aangeboden aan Raad	22 juni 2023
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	2300052189

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. De zomernota vast te stellen;

2. Kennis te nemen van het periodieke bericht over het interbestuurlijke toezicht.

Inleiding en voorgeschiedenis
Dit is de eerste zomernota van ons college. Direct staan wij daarbij voor een flink dilemma. Enerzijds willen we met volle vaart aan de slag met onze plannen en de opgaven in de stad. Tegelijkertijd worden we dit jaar geconfronteerd met enkele flinke financiële tegenvallers en verontrustende berichten vanuit het Rijk over de ontwikkeling van het gemeentefonds op de middellange termijn. We hebben hierin een balans gevonden.

Middelenkader 2024-2027 (x 1 miljoen euro)	2024	2025	2026	2027
Saldo gemeentebegroting 2023-2026	4,0	13,8	-14,1	-14,1
Gemeentefonds	8,7	19,0	21,5	13,2
Loon- en prijscompensatie 2024	-0,3	-0,2	0,1	-0,2
Knelpunten	-23,6	-23,3	-23,7	-23,7
Prioriteiten	-5,6	-9,3	-7,7	-8,1
Meevallers / scherpe keuzes	14,7	3,8	2,7	3,3
Lokale belastingen	2,4	2,4	2,4	2,4
Saldo middelenkader 2024-2027	**0,4**	**6,3**	**-18,8**	**-27,1**
Ratio obv actuele middelenkader 2024-2027	1,67	1,70	1,41	0,90

Voor 2024 en 2025 is sprake van een sluitende begroting waarbinnen ook ruimte is gevonden om met prioritaire beleidsonderwerpen aan de slag te gaan. Zo wordt geïntensiveerd op kansengelijkheid, ons groenambitieplan, evenementenbeleid, cultuur en verkeersveiligheid. Ook kiezen we ervoor budget vrij te maken voor maatschappelijke voorzieningen als de ijsbaan en de huiskamer van de stad. Aanvullend blijven we inzetten op investeringsprojecten die al op de strategische investeringsagenda stonden en voegen er ook enkele nieuwe projecten aan toe. Verder heeft het college in lijn met het coalitieakkoord besloten de OZB niet met het actuele inflatiepercentage te verhogen maar in plaats daarvan een gemiddelde inflatie van de afgelopen jaren te hanteren. Het college ziet richting de begroting 2024 geen noodzaak om in te zetten op nieuwe bezuinigingen.

Voor 2026 en verder kiezen we er bewust voor om de begroting op dit moment niet sluitend te maken. Het tekort in deze jaren wordt grotendeels veroorzaakt doordat het Rijk vanaf 2026 een uitname uit het gemeentefonds heeft gedaan van omstreeks 3 miljard euro. Dat betekent voor Enschede dat we ongeveer 30 miljoen euro per jaar minder uitkering krijgen. Het college vindt het niet opportuun om op dit moment al ingrijpende maatregelen te nemen op de tekorten in 2026 en verder. Net als vrijwel alle andere gemeenten geven wij met deze zomernota een duidelijk signaal af naar de provincie en het Rijk. Aan de ene kant wordt van gemeenten verlangd dat ze steeds meer taken oppakken en aan steeds meer wettelijke verplichtingen voldoen.

Aan de andere kant wordt het beschikbare budget voor gemeenten drastisch teruggeschroefd. Dit stelt gemeenten voor een onuitvoerbare opdracht. We gaan er vanuit dat het kabinet tot inkeer komt. Mocht daarvan onverhoopt geen sprake zijn beseffen we ons terdege dat bij de volgende zomernota wel andere afwegingen nodig zijn.

Periodiek bericht over interbestuurlijk toezicht door de provincie (IBT).
Het algemene beeld van provincie op de toezichtdomeinen voor de gemeente Enschede voor het jaar 2022 is oranje. Vorig jaar was het beeld nog groen. Groen betekent dat er wordt voldaan aan de wettelijke eisen, de provincie blijf toezichthouder op afstand. Bij oranje ziet de provincie risico's waarop in haar ogen actie nodig is en waarover de provincie in gesprek gaat met de gemeente. Financiën is dit jaar oranje omdat de begroting niet structureel sluitend is in 2026. Als wij de positieve effecten van de septembercirculaire 2022 wel hadden meegenomen zou de kleuring op dit domein net als vorig jaar groen zijn geweest, aldus de provincie. In het meerjarenperspectief is de jaarschijf 2026 niet sluitend als gevolg van de forse daling in het gemeentefonds na de huidige kabinetsperiode. Het college kiest er voor om nu niet bij te sturen op 2026 en de acties van het kabinet af te wachten. Er is nog steeds sprake van regulier (repressief) toezicht, wat betekent dat de gemeente de begroting zonder de goedkeuring van de provincie kan uitvoeren. De jaarschijven 2023 t/m 2025 zijn immers wel in evenwicht. De gemeente beschikt daarnaast over voldoende weerstandscapaciteit om risico's te kunnen opvangen. Bij de vaststelling van het totaalbeeld heeft GS (nog) geen rekening gehouden met de voorjaarsnota van het Rijk die wel in deze zomernota is verwerkt.

De domeinen Wro, Huisvesting Statushouders en Erfgoed kleuren groen. De gemeente voldoet aan de gestelde criteria. Op het domein Wabo kleurt Enschede oranje. De provincie wijdt dit aan het ontbreken van koppeling tussen doelen, programma en jaarverslag. Nog dit jaar volgt de doorontwikkeling van het BVTH-beleid. Verwachting is dat daarmee het kleurbeeld voor het domein Wabo weer wijzigt van oranje naar groen.

Het informatie-en archiefbeheer is grotendeels op orde. De aandachtspunten voor 2023 zijn of worden meegenomen in de jaarplannen en worden acties op uitgezet, in de lijn of binnen het programma bridge.

Publieksvriendelijke samenvatting
De gemeente Enschede geeft ieder jaar heel veel geld uit en krijgt ook heel veel geld binnen. In totaal gaat het om 800 miljoen euro. Dat geld wordt aan heel veel zaken uitgegeven: van wegen tot armoede bestrijding en van planvorming rond woningbouw tot uitkeringen. De inkomsten komen voor een groot gedeelte van het rijk. Ook het rijk verandert ieder jaar wetten en regels waardoor de bijdrage aan de gemeenten veranderen. In deze zeer complexe situatie moet de gemeente er ook voor zorgen dat zij ook voor de volgende jaren over voldoende geld beschikt om de stad te kunnen beheren, subsidies en uitkeringen te doen en investeringen te plegen. In de zomernota stelt de raad de financiële speelruimte voor de komende jaren vast. Na de zomer komt dan de begroting voor het eerst volgende jaar aan bod.

Voor 2024 en 2025 is sprake van een sluitende begroting waarbinnen ook ruimte is gevonden om met prioritaire beleidsonderwerpen aan de slag te gaan. Zo wordt geïntensiveerd op kansengelijkheid, ons groenambitieplan, evenementenbeleid, cultuur en verkeersveiligheid. Ook kiezen we ervoor budget vrij te maken voor maatschappelijke voorzieningen als de ijsbaan en de huiskamer van de stad. Aanvullend blijven we inzetten op investeringsprojecten die al op de strategische investeringsagenda stonden en voegen er ook enkele nieuwe projecten aan toe. Verder heeft het college in lijn met het coalitieakkoord besloten de OZB niet met het actuele inflatiepercentage te verhogen maar in plaats daarvan een gemiddelde inflatie van de afgelopen jaren te hanteren. Het college ziet richting de begroting 2024 geen noodzaak om in te zetten op nieuwe bezuinigingen.

Gewenst effect van het besluit in relatie tot de strategische opgaven
Met de vaststelling van de zomernota worden de beleidsmatige en financiële kaders vastgesteld waarbinnen het college de conceptgemeente begroting 2023-2026 kan uitwerken. Bovendien worden de belangrijkste prioriteiten benoemd.

Argumenten

1.1 *Conform de financiële verordening artikel 4, biedt het college de raad een zomernota aan met een voorstel voor het beleid en de financiële kaders voor de begroting voor het volgende jaar en de meerjarenraming.*

1.2 1.2 *In artikel 2 is vastgelegd dat de raad deze zomernota vaststelt en daarmee de het college de kaders geeft met wat moet worden bereikt*.

2.1 *Conform afspraken met de provincie over interbestuurlijk toezicht berichten wij u over de resultaten van het interbestuurlijk toezicht*.

Op 1 oktober 2012 is de Wet revitalisering generiek toezicht in werking getreden. De provincie is in principe de enige verticale toezichthouder op de gemeente. Dit is een wettelijke taak. De horizontale verantwoording vindt plaats tussen het college en uw Raad. Elk jaar brengt de provincie een totaalbeeld uit. Daarbij kijkt zijn naar zes domeinen: Financiën, Wet Algemene Bepalingen omgevingsrecht (Wabo), Wet ruimtelijke ordening (Wro), informatie-& archiefbeheer (Archiefwet), huisvesting statushouders en Erfgoed (monumenten). In de nieuwe afspraken met de provincie is vastgelegd dat wij de resultaten meenemen in een van de IPC producten.

Risico's

1.1 In deze zomernota worden een aantal risico's geconstateerd (zie hoofdstuk 3). Het zijn onderwerpen waarvan het op dit moment nog onzeker is of ze zich voor gaan doen. En als ze zich voor doen, wat dan de financiële impact is. In de zomernota is, op basis van de huidige kennis, een zo realistisch mogelijk beeld van de risico's geschetst.

Kosten en financiële dekking van het voorstel

Zie hoofdstuk 3 van de zomernota

Afweging en alternatieven

Uw Raad kan overwegen om de zomernota niet vast te stellen. Dan moet dat bij vaststelling van de begroting gebeuren. Dat heeft verschillende nadelen voor zowel uw Raad en als ook het college. Om die reden is in de financiële verordening vastgelegd dat uw Raad de zomernota vaststelt.

Participatie

Nvt

Communicatie

Daar waar mogelijk zijn partners uit de stad geïnformeerd over de voorgestelde keuzes en de maatregelen van de zomernota.

Vervolg

Met de vaststelling van de zomernota start ook het begrotingsproces. Het college hoopt de concept begroting 2024-2027 begin oktober vast te stellen en aan u voor ter besluitvorming voor te leggen. Na beeld en oordeelsvorming neemt uw raad conform uw planning hierover op 6 (en eventueel 7 november een besluit.

Bijlagen

Zomernota
Raadsbesluit
Memo meicirculaire

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____
de loco-Secretaris, **de Burgemeester,**

E.A. Smit R.W. Bleker